

Uit de pastorie – 11 november 2022

Wat achter ons ligt

De afgelopen zondag bracht ik door in Nieuwe Tonge, op het eiland Goeree-Overflakkee. De meeste mensen denken nog steeds dat dat Zeeland is, maar het is nog steeds Zuid-Holland: het onderste van de Zuid-Hollandse eilanden (na o.a. Voorne-Putten en de Hoekse Waard). Toch deelt dit eiland veel met Zeeland. Ik denk aan de Watersnoodramp van 1953 waarbij Flakkee een van de zwaarst getroffen gebieden is geweest. En tegenwoordig maken de gemeenten op de Zuid-Hollandse eilanden die tot de Protestantse Kerk in Nederland behoren, met Zeeland deel uit van de classis Delta. En Nieuwe Tonge is, net als veel Zeeuwse dorpen, een dorp met een kerkring. Wat was het er afgelopen zondag goed toeven! In de bevestigingsdienst vond de indrukwekkende handoplegging plaats. Waar we in de consistorie foto's zagen hangen van predikanten die inmiddels niet meer in leven zijn, zagen we hier het geschenk van een nieuwe generatie dominees. De HEERE laat Zijn gemeente niet zonder de verkondiging van Zijn Woord – Hij blijft de eeuwen door tot haar spreken, al zijn er tijden van zwijgen en beproeving. Maar Hij (her)neemt het Woord. Hij roept en zendt daarom nieuwe dienaren van Zijn evangelie. Hij laat ons onze handen vouwen in een gebed om nieuwe arbeiders. Dat gebed moet ons als gemeente ook op het hart liggen, zeker als we beseffen dat de bediening van Woord en sacrament geen vanzelfsprekendheid zijn en blijven.

In de middagdienst deed ds. Neervoort zijn intrede in de gemeente met woorden uit Johannes 10:9 en 11: bewogen, Christocentrisch en gunnend. Mooi om te zien hoe zo'n jonge dienaar de afgelopen jaren is gegroeid. Na bijna 30 jaar preken kan ik wel zeggen: in het ambt, en dus ook in de prediking, blijft groei nodig. Gezegend ben je als predikant als je in een gemeente staat waar je in het ambt kunt groeien, een gemeente die je vormt.

En ja, we zongen er op stevige hele noten. 'Rechttuit zingen' noemde iemand in Hei- en Boeicop dat vroeger. Hoe mooi en verantwoord ik het ritmisch zingen ook vind (de oorspronkelijke melodieën zijn ritmisch), op hele noten wordt er forser en draagkrachtiger gezongen. En toen er ook nog eens bovenstemmen bij kwamen, ja, toen was er geen houden meer aan. Toen braken er andere dijken dan in 1953: de dijken van het hart. Gezegend is de gemeente die weet hoe ze Psalmen moet zingen, op welke noten dan ook en in welke berijming dan ook. Bonhoeffer moet eens geschreven hebben dat het een teken van geestelijke herleving is wanneer een gemeente de Psalmen opnieuw ontdekt en zingt. Niet omdat de Psalmen oud zijn, maar omdat ze nieuw zijn!

Wat voor ons ligt

Komende zondag worden we geroepen om bij brood en beker de dood van onze Heiland te gedenken, te belijden en te verkondigen. De Heilige Geest laat ons erin zien wat het hart van het evangelie is: de rechtvaardiging van de goddeloze door het volmaakte bloed van Christus. Als dat het hart van het evangelie is, is het ook het hart van ons geloof. Hoe rijk is dat! Rijk voor wie arm is in zichzelf. Hoopvol voor wie hopeloos is in zichzelf. Bevrijdend voor wie gevangen zit in zichzelf. Want in het sacrament roept de Heilige Geest ons, net als in het Woord toe: zoek je zaligheid buiten jezelf, in Jezus Christus. En daar is het te vinden, rijk en ruim, vol en volmaakt! Daarom belijden we in onze Avondmaalgang van onszelf dat wij zondaren zijn, maar van Hem dat Hij onze Zaligmaker en Koning is en dat ons hart naar Hem uitgaat. Wat de prediking betreft, overweeg ik om met u en jou door te lezen in Openbaring 21. Vanaf vers 9 schrijft Johannes nauwkeurig op wat hij aan het nieuwe Jeruzalem gezien heeft. Het heeft opvallende trekken als het om de maten en de vorm gaat (het nieuwe Jeruzalem is net zo vierkant als de stad Elburg, schreef ds. Doornenbal ooit), maar minstens zo opvallend is de beschrijving van haar kleuren als edelstenen. En dan moet het belangrijkste nog genoemd worden: 'Ik zag geen tempel in haar, want de Heere, de almachtige God, is haar tempel, én het Lam'. Wat is het geloof zonder Lam? Wat is het Avondmaal zonder Lam? En wat is het nieuwe

Jeruzalem zonder Lam? Wat is een heden zonder Lam en wat is een toekomst zonder Lam? Wie van Christus is, mag zich tot in eeuwigheid verzadigen met de aanblik van Zijn heerlijk aangezicht. Zo wordt de Avondmaalstafel een plaats van versterking en verlangen: uw ogen zullen de Koning zien! We bidden elkaar rijk gezegende diensten toe.

Afgoderij

Pas ging het met een groep catechisanten over het eerste gebod: geen andere goden dienen. In het gesprek dat we erover hadden, somden de jongeren eerlijk de dingen op die zo snel tot afgoden kunnen worden: je telefoon, games, welvaart, populariteit, uiterlijk... Zij merken, net als anderen (hopelijk!) hoe snel iets naast of in de plaats van God kan komen te staan. Het zuigt je aandacht naar zich toe, je leven gaat er van afhangen, het maakt zich onmisbaar, het bepaalt onze keuzes.

De grote gemene deler van al die mogelijke afgoden is dat ze zich buiten ons bevinden. Het zijn dingen buiten ons waarmee we al dan niet een relatie aangaan. Je kunt je eraan verbinden, je kunt je er ook verre van houden. Vaak ben je eraan verbonden voordat je het doorhebt. En je ervan bekeren, dat is een werk waarvoor we de kracht en de overtuiging van de Heilige Geest meer dan nodig hebben.

Toch moeten we een stap verder gaan. Voor mijzelf lees ik 's morgens in Ezechiël. Een profeet met wonderlijke visioenen en profetieën over een tijd en volken die al lang achter ons liggen. Wat moet je bijvoorbeeld met de profetieën tegen Tyrus in maar liefst drie hoofdstukken (Ez. 26-28)? Tyrus blijkt in de oude tijd een welvarende natie te zijn geweest die zich vooral door zeevaart en handel een internationale koppositie verworven heeft. Het speelt door de zeehavens een cruciale rol in de internationale handel, net als Nederland. Omdat dit volk zo'n kwalijke houding heeft aangenomen tegenover het volk van God, wordt het geoordeeld. De Heere neemt het alle welvaart en rijkdom af. In Ezechiël 28 komt dan de onderste steen boven. Het probleem is niet dat Tyrus welvaart kende en aanbad, maar dat het door de welvaart zélf hoogmoedig is geworden: Tyrus is zijn eigen afgod geworden. 'Omdat uw hart hoogmoedig is geworden en u zegt: ik ben God' (Ez.28:2). Zodra we afgoden buiten onszelf hebben, worden we ook afgoden in onszelf. Daarmee snijdt het eerste gebod veel dieper dan je op het eerste gezicht zou denken. We zijn met dit eerste gebod niet klaar als we ons huis en ons leven van alle mogelijke afgoden gezuiverd hebben, als we in alle hoeken en gaten gezocht hebben naar wat er niet moet zijn – we moeten ook in de spiegel kijken. Of we dáárin een afgod zien.

Onverwacht valt er licht uit een profetie van toen over het leven van nu. De geschiedenis en ontwikkeling van West-Europa lijken schokkend genoeg op de geschiedenis en ontwikkeling van Tyrus. We hebben niet alleen afgoden gehad, we zijn ook onze eigen goden geworden. Het heeft zelfs trekken van de eindtijd: er lopen lijnen van Ezechiël 28 naar Openbaring 18... De toon van de profeet Ezechiël wordt bijna cynisch als hij aankondigt dat Tyrus er in de verwoestende oordelen van God achter zal komen dat het geen God maar slechts een mens is. Afgoden blijken niet te kunnen redden. Ze redden niet eens zichzelf.

Laten we niet te snel zeggen dat de kerk in West-Europa zich hiervan verre wist te houden. We hebben misschien, meer dan we beseffen, een klap van deze molen meegekregen. In 'onze' hoek van de kerk zeiden (en zeggen?) we wel eens dat andere delen van de kerk verschrompelen en ten onder gaan omdat ze niet meer zo rechtzinnig zijn als wij. Dat ons (!) kerkelijk leven nog niet te klagen geeft, omdat er bij ons nog goed en inhoudelijk gepreekt wordt en wij niet meedoen met al die moderne inzichten en fratsen. In een hoogmoedige zelfoverschatting dat óns kerkelijk leven toekomst heeft omdat wij toch het Woord bewaard hebben... Een afgod kan er heel christelijk uitzien – wat een schokkende ontdekking! 'Behoud ons, HEER der legermachten, zo zullen w' ons voor afval wachten'. Het eerste gebod is daarom misschien wel het ingrijpendste en fundamenteelste van alle geboden: het eist van meet af aan dat wij sterven aan onszelf. Maar elk gebod draagt ook een belofte

in zich: de toezegging van de Heilige Geest Die ons aan Christus verbindt. Hij laat ons in de gemeenschap met Christus met Hem mee-sterven en mee-opstaan. Hij brengt tot de bevrijdende ontdekking dat ik beter een God kan hebben dan een god kan zijn. En wat voor een God: een God van volkomen redding en zaligheid. Wie kan er beter op de troon zitten dan Hij Die zegt: Zie, Ik maak alle dingen nieuw. Ik maak ook jou nieuw, je leven nieuw, je toekomst nieuw. 'De HEER is groot, een heerlijk God, een Koning Die het zaligst lot ver boven alle goden kan schenken'! Zo staan we ook als gemeente midden in deze wereld. En daarom zongen we op catechisatie uit Psalm 138: "k Zal U in het midden van de goden, op hoge toon, met psalmen prijzen'!

Ten slotte

Het is een drukke week met veel preekvoorbereiding. Ook is er de nodige zorg in de gemeente als het om ziekte en gebrokenheid gaat. De Dankdagpreek ging over Filippensen 4:13 dat ik alles aankan door Christus Die mij kracht geeft, maar dat betekent niet dat ik als een briesend paard onophoudelijk in het oorlogsveld kan draven. Dat zou zelfoverschatting zijn. We moeten het, net als Paulus, léren. Dagelijks leren. Door aanvechtingen en beproevingen leren. Teruggeworpen worden op Hem. Erachter komen dat we in onszelf helemaal niets aan kunnen. We zijn zwak en krachteloos. Zo brengt de Heilige Geest ons aan de voeten van de Heere Jezus, vermoeid en belast. Hij geeft rust. Hij geeft kracht. 'Want als ik zwak ben, dan ben ik machtig'. Die bevrijdende genade wens ik ook u en jou toe.

Mede namens mijn vrouw een hartelijke groet van de Elburgse Omloop,
Uw A.J.M.